

Õpilasleht

Nr. 14.

27. jaanuaril 1937.

V aastakäik.

Kabuhirm rohtlas

Loomad, kes muidu värisevad teiste ees, põgenevad nüüd oma igapäevaste vaenlastega koos, sest kõiki ähvardab kohutavaim vaenlane — tuli rohtlas.

MEIE RÄNDLINDUDE TEEKOND

Linnud lendavad Alpidest ringi

Tartu ülikooli andmeil on meil möödunud 14 aasta jooksul kogusummas 8655 lindu rõngastatud, neist enamik naerukajakaid. Osa rõngastatud lindudest on hiljem saadud kätte kodumaal. 356 lindu ehk üle 4% kogu rõngastatud lindude arvust on aga tabatud välismail. Nende seas on 209 naerukajakat, 131 kalakajakat, 3 tõmmukajakat, 2 merikajakat, 5 tiiru, 3 meriharakat, 1 kiivit ja 1 raudharakas.

Enamik välismail tabatud linde on noored. Kõige vanem tabatuist on 7,5 a. vana. 2 kättesaadud lindu kuuluvad autoõnnetuse ohvrite hulka, kuna nad on saanud surma kok-

kupörkel autoga. Üks selline juhus oli Kopenhaagenis ja teine Helveetsias.

Andmeist nähtub, et meie rändlindude tõenäolikkus lennutee läheb Eesti — Läti — Poola — Saksa (Taani) — Prantsusmaa — Itaalia — Vahemere kaudu Aafrikasse.

Nagu näha, linnud ei kasuta otseteed Saksamaalt Itaaliasse üle Alpide, vaid lendavad Prantsusmaa kaudu ringi, kusjuures nähtavasti ainult õige väike osa matkajaid kasutab Aafrikasse pääsemiseks Vahemere kõige kitsamat kaela, Gibraltari kitsust, mis lahutab Euroopat Aafrikast.

Kalju
Krabi

Jõulupuud toomas

Jõululaupäeva hommikul tõusin vara, et olla emale abiks. Askeldades kadus aeg. Pärast lõunat ütles ema, et ma mingi metsa jõulukuuske tooma. Ajasin palitu selga, võtsin kirve kätte ja läksin rõõmsasti teele.

Jõudsin varsti metsa; mets oli vaikne ja ilus. Üksikud lumehelbed liuglesid alla maa pääle. Puu-

V.

de oksad olid kaetud lumega, nende külge puutudes langes lumi pädinal alla. Luusisin tükk aega mööda noort metsa. Korraga! Mis see oli? Minu lähedalt kuuse alt kargas üles hall kogu ja pistis jooksu. Hunt! välgatas äkki mõte, ja pistsin ka jooksu. Viskasin kirve kus seda ja teist ja jooksin kodu poole. Ei olnud aega tagasigi vaadata, arvasin, et hunt on kannul, ja lisasin „auru“.

Kodus jutustasin loo emale. Ema hakkas naerma ja käskis mind vanema vennaga metsa tagasi min-

na, sest jõulupuud ei saa ju sellepärast toomata jätta. Metsas läksin vennaga sinna, kust hunt oli välja hüpanud. Vend võttis lumest kirve ja läks kuuse juure, mina aga jäin kaugemale, sest kartsin. Vend näitas kuuse juures ilusa pesakese, kus minu „hunt“ oli maganud. Nüüd uskusin ka mina, et see võis olla „jänese-hunt“. Leidsime torreda kuuse ja läksime rõõmsasti koju.

„ÕPILASLEHT“

on
leht
igale

õpilasele

Kuidas keegi ütleb „ema ja isa“

Türklane

Baba (babaa) Ana (anaa)

Hispaanlane

Padre (paadre) Madre (maadre)

Hollandlane

Vader (faader) Moeder (muuder)

Rumeenlane

Tata Mama (mame)

Inglane: mother, father; soomlane: äiti, isä; prantslane: mère (määr), père (päär); malailane: ibu, bapa; samoalane: tina, tama.

Keeleuenduslane M. Lubi

Keel ja komistused selles

Õppigem õiget emakeelt!

Mäletan juhtumit, sinna pole tagasi rohkem kui tosin aastaid, kus tõsine eesti mees teise omasugusega vaieldes ütles viimasele järgmise lause: „Ah, ära nii palju razbiraita“. Tundub, et säärane sõnavahetus oli tookord — juhtus see kaitsevää orkestris — päris tavaline ning kõigile päris arusaadavas keeles; keegi ei hakanud ütlejat kuidagi moodi tõgama või pilkama ta „ebapuhta“ eesti-keele pärast. Oldi ju siis veel harjutud kuulma hullemaidki võõrapärasusi eestikeeles. Nii pidi keegi olema tingimata „dežurnõi“ (korrapidaja); „dežurnõi“ ohvitseri tulles pidi meie „dežurnõi“ võtma „nakraull“ („na karaul“ = valvele) ja teised seisma „smirna“ ning „ruuki po švamm“; kui oldi väsinud, siis mindi „koikale ležaitama“ (lebaka); pasunal oli „munstükk“ ja „rastrub“ — jne., jne.

Tegelik elu on meile aga ise ette kirjutanud keele kiire arenemise vajaduse. Sellele raskele tööle on rakendunud õige mitmed nimekad ja vähem-nimekad keelemehed ja keelest huvitunud isikud. Kaudseil andmeil on Eesti iseseisvuse ajal meie keelde soetatud üle 100 tuhande uue sõna. Loomulikult ei

suuda kogu rahvas kõiki neid uudissõnu jälgida ega tarvitada. Ja seda polegi vaja, sest suur osa neist on mõeldud teaduslikuks otstarbeks, mida rakendavad vastavad eriteadlased. On aga siiski igapäevases elus esinevaid mõisteid, mille väljendamiseks on tulnud tarvitusele vast-moodustatud sõna. Nende sõnade tundmist nõutakse ka koolis. On korraldatud isegi vastavaid teste ja niimatud (konstateeritud) õpilaskonnas nende sõnade täpse tähenduse puudulikkude tundmist.

Kui jälgida õpilaste — aga ka täiskasvanute, isegi üliõpilaste — kirjutisi praegu, siis nii mõnigi kord võib näha, et kirjutaja on suutnud kurnikesti jälgida meie keele sõnavaralist rikastumist, sääluures teeb talle aga raskusi vabanemine tavaliste sõnade vigadest. Näiteks võiks mainida üht tavalisimat igapäevast sõna, mille õiget käänamist (deklineerimist) ei tunne peaaegu ükski meie ajalehtedest — vähemalt allakirjutanu ei ole veel juhtunud nägema tolle sõna õiget tarvitamist. Too „kurikuulus“ sõna on „k u m b k i“. See on sõna, mida „osatakse“ mõnes käändes kirjutada ka heveaga. Nii kirjutavad ajalehed peaaegu eranditult: „kumbagit“ või

tegi, oli otse kohutav — jooksis, pildus põlevaid lonte, kerakesi j. m., millest polnud mul ennem aimu. Terve tee ja sängiski mõtlesin kõndimisele traadil.

Teisel päeval ruttasin kohe rehealla, tõmbasin kõie ühest rehest teise ja treening algas.

Alguses katsusin kõndida kepi najal, pärastpooli juba kepita. Julgemaks saades seisin ühe jalaga kõiele, aga juhtus midagi hirmsat: kõis hakkas hirmsasti võnkuma ja tasakaalu kaotades lendasin vastu reheall olevat lauavirna. Mis oli selle tagajärg? — Otsaes suur-suur muhk ja treeningu tuju oli seks päevaks nagu pühitud. Aga, kallis onu, ole nii hää ja vasta, kuidas saaks ära võõrutada seda kõiel treenimist, muidu ei tea, mitu muhku löön sellele lisaks. Sa kuku-kallis onuke oled mind alati hädas aidanud, ehk tead nüüdki nõu anda.

Sinu ustavale abile lootma jades ja palju tervisi saates

muhuga Vardi.

Nädala-uudiseid

Väinad jääs

Muhu ja Suursaare väinad on kattu- nud jääga. Neil päevil tulid juba esimesed kaubakoormad hobuseil Hiiu- ja Muhumaalt. Veel on jääs pragusid, seepärast liiklemine veel ohtlik.

Õpilaste võistluskirjatöö.

Laupäeval 23. jaan. toimus Tallinnas gümnaasiumide lõppklasside esindajate vahel kirjanike võistlus Tütarlaste kommertsgümnaasiumi aulas. Teemaks oli „Eesti majanduselu arengu suund ja väljavaated“. Enamik õpilasi kasutas kirjutamisaega kuni lõpuni. Auhindamise komisjon asus tööde läbivaatamisele.

Allveelaevastiku

sihtkapitali korjanduses on esirinnas Harjumaal, kes on kogunud 217,3 prots. temale ettenähtud summast.

Tähesõitjad Tallinnas.

Lähemal päeval algas Monte-Carlo tähesõit. Traditsiooniliselt starditi Tallinnas teisipäeval kell 11.28 üheminutilise vaheaegadega.

Ida-Euroopas

pakase valitsus on võimas, aga Lääne-Euroopas on päris kevadised soojad ilmad.

43 päevaga 36 majakorda.

Hiljuti püstitati rekord pilvelõhkujate kiire ehitamise alal, nimelt uus 36-kordne maja püstitati 43,2 tööpäevaga, välja arvatud vundamenteerimisele kulutatud aeg. Kokku tarvitati ehituse juures ära 9 000 tonni terast.

Maailma kõrgeimaks ehitiseks

on „Empire State“i hoone oma 381-meetrilise kõrgusega.

Sindi-Lodja uus telliskivitehas

loodetakse juba lähemal kuul käima panna. Tehasele pandi alus m. a. augustis. Eelkavade järgi on vabrik suuteline tootma aastas kuni 3 miljonit telliskivi.

„kummagit“, „kumbagis“ või „kummagis“, „kumbagile“ või „kummagile“ jne. Ometi rakendub siin väga lihtne ning (peaaegu) eranditeta reegel.

Selles mõttes on „Õpilasleht“ otsustanud nüüdsest päälle asutada nn. „Keelenurga“, kus ta püüab oma lugejaskonnale abiks olla kõigis keelelisis küsimusis. Eriti tahab „Keelenurk“ abiks olla keeleliste vigade „väljaroomimisel“, püüdes selleks anda lihtsustatud „reegleid“, millede äraõppimine ning rakendamine on ka kõige väiksema keelevaistuga õpilasele jõudumööda.

Manivalde Lubi.

Karumäe
Kanepi

V.

Treening kõiel

Armas onu!

Ära pane pahaks, ega võta vihaks, sest käisin peol ja nägin midagi otse kohutavat. Mida? — pärid sa, onuke, aga oota, oota, jutustan sulle kohe.

Lugu oli järgmine: Öhtul, noh mine tea, kust tuli sarnane mõte, et vaja minna peole. Vanematelt loa ja raha hankinud, läksin. Pärale jõudes võtsin pileti ja peoruumi astudes oli pidu täies hoos. Parajasti ronis mees traadile, mis oli tõmmatud teisest peoruumi seinast teise. Ja, armas onuke, mis ta sää-

ME OMA SULEGA

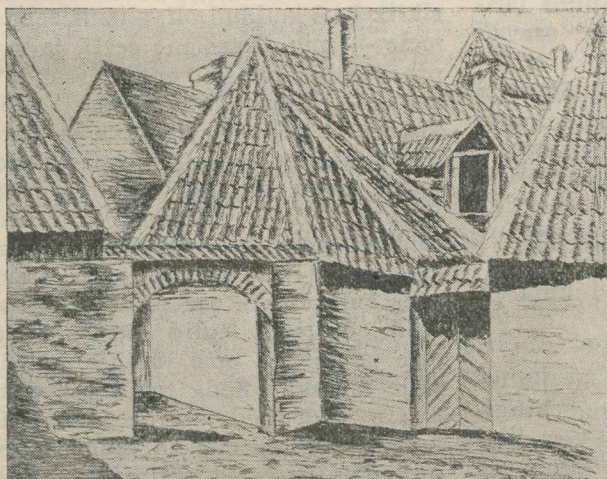
V. Nerer
Tartu

Tasumine

Olime kaua murdnud pääd, kuidas tasuda perenaisele seda, et ta ajas meid õuest luuga välja, kui Peedu oli kuuri taha meisterdanud ahjukese ja pisikese tule sinna teinud, nii väikese, et vaevalt märgata. Tahtsime talle küll kindlaks teha, et kus see pisike tuleke jõuab suurele kuurile midagi teha, see olevat ju mängu-, mitte päristuli. Aga, või see inimene teadis, mis on mängu-, mis päristuli. Ajas meid Peeduga oma õuest välja — ja asi sellega.

Viimaks oli meil nõu koos. Ei tea, kust oli Peedu teada saanud, et perenaine kardab hirmsasti konni.

Ajal, mil perenaine oli läinud lauta lehma lüpsma, lipsasime salamahti läbi lahtise akna tuppa, kandes kaasas kotti nende libedate loomakestega. Kuhu asetada aga need loomakesed? Põrandale neid ei võinud puistata, sest siis oleks perenaine nad kohe ära näinud. Viimaks leidsin hää nõu. Valgese veekruusi, mille põhjas oli vähe vett, panime konnad ja riputasime selle sangapidi ukse kohale naela otsa.

Ats Feri, Alavere

Istusime nüüd, vagusad kui hii- rekesed, teineteise kõrval oma õues ja piilusime aia vahelt läbi akna perenaise tuppa. Peagi lõpetas perenaine lüpsmise ja lükkas toa ukse lahti. Terve kupatus konni langes ülalt... Tulikahju poleks perenaist suutnud hullemini ehmatada. Suure kisaga, käsi ringutades, tormas ta õues ringi.

Mul hakkas korruga kole kahju sellest naisest ja hinge täitis ime- lik kartus...

Müksasin Peedule küünarnukiga külge ja hiilisime minema...

O. Amon
Vana-Kuuste

Meil on suusatada tore

*Meil on suusatada tore,
maa on lumest sinivalge,
päike paistab, ilm on helge.
Meil on suusatada tore!*

*Suusad libisevad ruttu,
taha jättes paralleeli.
Rõõmutunne valdab meeli
meil, kui suusatame ruttu.*

*Küll on suusatada ilus,
ülal sinab õhumeri,
lumel helgib pärliteri.
Küll on suusatada ilus!*

Elmar Zeisig
Kaagvere

Linool

Ellen J.
Tallinn

Jõulud.

Pimm! pamm! pimm! pamm! helisevad kellad. Kirikuteel ruttavad inimesed. Nende silmis särab jõulurõõm. Kiriku aknad on heledasti valgustatud ja nemadki tahaksid hüüda inimestele suure püha lähedust.

Kirik on tulvil rahvast, kes kõik innukalt kuulavad õpetaja sõnu. Õpetaja kõneleb Önnistegijast, kes sündis Petlemmas. Kuulajate südamesse tungib soojus ja nende silmist paistab sära...

Jumalateenistus on lõppenud.
Järg. lk. 4.

S. Baumann
Tallinn

Talvehommik

*Silmapiir punakaks värvub ja kollendab taevaseriv ida,
leekiva briljantse kettana kerkib säält kullane päike.
Helgivad lumekristallid, mis koondavad valguseläike,
aeglaselt sinavas taevas lööb roosakaks pilvede rida.*

*Näe, juba heidabki kiiri too kuumendav kollane kera.
Heleda valgusesärava talvine loodus saab täidet.
Kiirgavad valgustet väljad, kiirgavad hurmavat läiget,
jõgedel jääkate helgib kui ihutud tapperi tera.*

*Hommikupäikese valguses säravad lumised hanged.
Talvine loodus on ärganud pimedast, öösisest unest,
lõpmatud laaned, need ägavad raskusest: lopsakast lumest,
tuuleiil raputab räitsakaid oksilt, mis külmanud, kanged.*

Tušš

OMAVAHHEL

Sageli on piinlik. Trükiladujate ees nimelt. Need mehed peavad 8 tundi päevas „higistama“ meie käsikirjade kallal. Ja kui need on nüüd mingid „hiroglüüfid“! Enamus käsikirju on korralikud, sageli otse eeskujulikud — aga siis tuleb korruga mingi paberitükikene, pliatsiga kirjutatud, täis vigu, parandusi, mahakraapimisi... Toimetus saab nendega kuidagi hakkama, aga trükiladujatelt võtavad need leiva. Sest need mehed saavad tasu 1000-lt tähelt.

Kiri on isiku väljendus teisele. Kuidas suhtub teine minusse, kui ma ei osuta talle algelisematki tähelepanu seega, et mu kiri oleks temale loetav. Ega ma ometi oma lõbuks ei kirjutanud?

Veel kord: käsikirjad vihulehe kaustas, korralikus kirjas ja ühele küljele! Siis on käsikiri käsikiri.

Kirjavastused

I. Halling Helbekesed, E. Suviste Kelgul, Kuku-Juku, karikatuur, „13a“ naljad, Vapper poiss, H. Arakas, Kelgutamas, A. Karu Kalal, Agu Vabaduspäevaks, Sünnipäevalaul, Sünnipäevaks — ei.

E. Suviste Tuisune öö, Talvel, H. Rauch Kurvad pühad, H. Israel Ole valmis, M. Tsäko Klaver, Kalender, E. Noorkukk Ööl vastu 14-dat, U. Mällo Pliatsid, O. Lillemaa Karu, A. Karu Jääpangal, Agu Vanematele, E. Suviste Korgid ja kurgid — ja.

Jõulud (järg).

Rahvas valgub kirikust välja. Igaüks ruttab oma saani juure ja siis läheb sõit kodu poole. Kaugelt kostab veel kirikukellade helin. Pimm! pamm! pimm! pamm!...

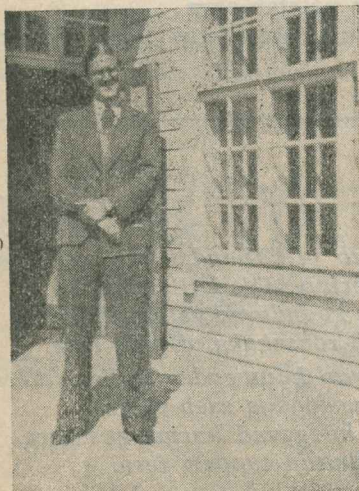
Aisakellade helinal sõidab saan õue. Inimesed hüppavad saanist ja ruttavad tuppa. Laud on kaetud ja küünlad süüdatud. Istutakse lauda. Isa avab piibli ja loeb jõuluevangeliumi. Asutakse sööma. Pärast sööki lapsed mängivad ja jooksevad ümber kuuse, kuni küünlad kustuvad.

Ainult kuu valvab üle maa ja saadab oma sätendavaid kiiri piimvalgele lumele.

Pr. Marta Oinas

on kahjuks töökoormatuse tõttu sunnitud loobuma meie hõimunurga-toimetaja kohustust.

„Õpilasteht“ peab häatahtlikkusega meeles seniseid hõimuviljelusi proua M. Oinas'e vilunud kätes ja toimetus ütleb kõige senise eest suur aitäh!

Stud. phil. Juhan Viiret

on noorte sõber, kes rakendab enese ja oma kogemused-teadmised „Õpilasteht“ teenistusse, et jätkata hõimutööd, sest ega's hõimusilla ehitustööd või katkestada.

J. Viiret on pärit Saaremaalt, praegu üliõpilane ja tulihingeline hõimutegelane Akadeemilises Hõimuklubis. Tänavu külastas liivlasi Domesnāsi ninal ja juba tänases lehes pajatab meile oma muljeist.

Soome keele kursus

täysi — täis, täielik
näyttää — näidata, osutada
köyhä — vaene
löytää — leida
vuosi — aasta
tuoksu — lõhn, hõng
mieltä — mõtelda, järele mõelda
riemu — rõõm
syömään — sööma
työmies — töomes, tööline
peura — põder
leuka — lõug

louna — lõuna
pouta — pöud
muita — muid (sõnast muu)

Häälidage hoolega soome diftonge. Häälidage alguses ä—y, ö—y, y—ö — ikka kumbki vokaal eraldi. Siis tehke seda ikka kiiremini kuni häälikud sulavad diftongiks. Alles siis õppige ära tänased sõnad. Korrake endisi sõnu, sest tuleval korral toome soomekeelseid nalju, kus teie õpitud sõnad juba esinevad.

TALSPÜVAD KUUSÕ

liivlaste juures

Kes meist juba ajalootundideski poleks kuulnud liivlaste Kaupost — liivi hõimu vaprast maavanemast, tema kuulsast linnusest Koiva jõe ääres Siguldas ning võitlusist, mida vanad liivlased on pidanud ristiriitlite vastu enam kui seitse sajandit tagasi. Kuid liivlasi, meie kõige lähemaid hõimlasi, elab veel praegugi Lätis Kuramaa liivasel rannikul. Kunagisest suurest hõimust on järele vaid veel umbes 1500 hinge ja nende kalurikülad võtavad oma alla Vindavi linna ja Domesnāsi maanina vahelise kitsa, kuid üle 50-ne km pika rannariba, mis tolele väikesele hõimukillule ongi armsaks isa- ja kodumaaks, rikkaks „raandaks“, nagu nad oma keeli ise seda liivast randa kutsuvad.

Liivi lapsed peavad õppima läti-keelses koolis. Emakeelt saavad nad koolis õppida ainult 2 tundi nädalas — ning et neid õhutada ikka ja ikka oma esivanemate vana keelt koolis õppima ning armastama; ja et neile valmistada väikest jõulurõõmu, selleks on neile iga jõulu saadetud meilt kingitusi.

Tänavugi kolmekuninga päeval oli Iira — suurem liivi küla — koolimajas

„talšpüvad kuusõ“

s. o. talvistepühi kuuse või jõulupuud juures Eestist toodud kingituste jagamine. Lapsi, kes liivi keelt olid õppinud ja jõulupuule kutsutud, oli selles külas 22. Kui siis meie, tänavused kingituste kohaleviijad ja liivlaste ainuke emakeele õpetaja — kõigi liivi laste poolt armastatud — hr. Lepste, Iira koolimajaja jõudsimine, siis hakkas lapsigi juba tulema. Tulid teised jah ikka emadega koos, paljudel koguni isad ja suuremad õed-vennad kaasas, sest täna oli ju

„tädöd päava“

s. o. tähtedepäev — nõnda kutsuvad liivlased kolmekuningapäeva.

Hakkasime kohe jõulupuud ehitama. Klassituba, kuhu seadsime jõulupuud, ei olnud kuigi suur — jah, koolil oligi ainult kaks klassiruumi.

Peagi olid kingitustesaajad juba kobaras kuuse juures, kuna vanemad ja teised jõulupuulised olid hõivanud * muu vaba ruumi. Küünalde süütamine pani kõigil silmad särama. Ühel väikesel poisil, kes hiljem kõige ilusama jõulusalmi ütles, hakkasid silmad särama nii, et küünalde tuligi tuhmus selle kõrval. Veel pärast, kui tal kingituspakk oli piparkookide, kompvokide, pliatsi, kinnaste ja ilusa püksiriidega juba käes, oli poisi rõõm otse kirjeldamatu. Ma ei mäleta enam hästi — aga ta nimi oligi vist Indöl. Ka tema õde Sielda jäi mulle eriti meele oma lauluga.

Kui küünlad juba põlesid ja kiriklik laul lauldud oli, siis ütlesime meie — minu kaaslane eesti, ja ma proovisin liivlaste endi „raanda“ keeles — liivlastele tervitusi ja soovisime, et nad jääksid ikka ja alati liivlasteks, et nad alati armastaksid oma ilusat keelt, mis on nii sarnane meie keelele. Vanemad inimesed said muidugi ka eesti keelest aru, aga lapsed vist küll mitte. Pärast seda tuligi ikka see päris eeskava. Kõik õpilased tulid kordamööda ette ja lugesid oma jõulusalmi või jälle laulsid. Seda tegid jah enamasti tüdrukud. Aga vahapääl laulsid nad mitmehäälelisigi laule, millede viisid olid meilegi tuttavad. Kõige ilusam oli siiski see, kui lauldi „Randõ lääb ma ja randõ lääd sa —“ noh te vist juba aimate — meie vahva „Metsa läksid sa“ viisiga. Seepäele kuuldigi juba jõuluvana tulevat — ta oli eeskavale hiljaks jäänud vaene mees. Aga oligi jah päris ehtne jõuluvana — ikka takust habeme ja pahupidi kasukaga ja kaasas suur kott kingitustega. Lapsed aga vist teadsid,

* oma alla võtnud.

Kesksuvi — roosidekuu — oli üle libisenud äike-sekuuks ja „kui-sinikad-valmivad-kuu“ ligines. Nüüd oli ometi olemas asi, mida Goshmili üle kõige armas-tas ja see oli korralik sööming marju. Niipea, kui esimene sügislohn tema nina kōdittas, tōusis ka otse-kohe sinikatarvidus, ja Goshmili otsustas seda vai-gistada. Ta pojad olid seks ajaks noorteks karudeks välja kasvanud ja õige tōredaiks noorteks karudeks sirgunud, kes väga hāsti eneste eest vōisid hoolit-seda. Kuna Goshmili oli ees sinikanōvule tubli ro-nimispartii ja ta ei olnud üldse mitte kindel, kas mar-

hirmutiselle.

Kuidas Tolmune Täht sattus

KAHETEISTKÜMNES PÄÄTÜKK.

tahtis pōörduda, hillis ta mitte hundile, vaid poisile järele. Ämamata, et talle samm-sammult hāälētult rāndavail jahl varjutāoliselt Carbuna hirmutis jār-g-nes, sammus Tolmune Täht läbi tumenevate metsade kodu poole. Jälle ja ikka jälle tahtis hunt poisile kallale hü-pata ja teda hāvitada, ainult segane hirm inimese-ees, mis piinab metsikuid loomi, ei lasknud end eemale peletada. Terve öö luuras hunt seda metsavōöd; rahutult jooksis ta siia ja sinna. Alles ao ajal tōmbus ta jälle tagasi.

aga Tolmune Täht oli ka oma isiklikus arukuses kind-lasti veendunud ja armastas ikka ja jälle inimlikku ja-d huntlikule ei-le vastu seada. Ja kui ta niiviisi ikka kõrgemale ja kõrgemale uurimata maailmase tōusis, lõbustas teda tunne oma enesemāaramise õigust tōendanud olla. Igakord, kui ta seisma jäi, et tagasi vaadata, vōis ta laiemast lõputult venivate metsade ja kōngaste alast üle vaadata.

Metsadeala ja laia kõrvemaa piirid, mille üksil-dastes soodes vesilinnud oma eluasemed olid loonud, lamasid juba tema taga. Kiiresti jõudis ta edasi. Pāāle metslindude ahelate ei liikunud midagi elavat. Siin-sāāl sattus ta kõrgemal asuvail kohtadel sini-kaile, mis juba valmima hakkasid. Aga karud pol-nud neid veel üles otsinud. Kusagil ei nähtunud ühtki suurema metslooma jälge. Pisut üksik oli siin ülal. Ja ākki tuli talle meele, mis peaks ta ette vōtma, kui satuks juhuslikult mōnele grisliile. Mahajāetuse-tunne vallutas teda. Miski kihutas teda tagasi vaa-tama.

Vaevalt viiskümmend sammu tema taga luuras hiiglahunt.

Puukangelt, nagu oleks teda salajasel luurekāi-gul tabatud, seisis hunt. Täis hirmu taipas Tolmune Täht, et nende vahel ei leidunud ühtki kaitset, ühtki varju. Paar osavat hūpet, ja loom pidi tal kaelas olema. Instinktiivselt veendus ta, et hunt pidi juba

tāhtis mārkanatut oma teed kāia. Kui ta nüüd pun-tüvest mōodus, viskasid tema hallrōhiseid silmad mõrvarliku pilgu tollele ninatargale elanikule. Tōe-poollest oli ta selleks liig tark, et oma energiat kasu-tuks hūppeks selle alahiselt valvsa nõke karvapun-dikese järele raisata. Tasa hillis ta mōōda, kuna orav esiletōodud hoiatusi kõigile kuuldekāngusel ela-vaille metsaelanikele välja saatis, et mõrvar luure-kāigul ligineb. Nii vōis ta umbes miilivōrt oma pesast eemal olla, kui korraga nagu kinnikasvanult seisma jāl-Saal, vaevalt kakskümmend sammu temast, silmas ta teist hunti ja selle kõrval mingit oendit, kes kind-lasti polnud hunt. Mōlemad rāndasid kiiresti itta. Üksiklane ei liikunud enne, kui mōlemad kadunud olid, siis vōttis ta vārsked jālged kāsile. Looma- ja-inimeselōhna segu tegi ta rahutuks. Ta oli juba va-sest ikka veel kandis ta armi ja māllestust tomahav-rem indiaanlastega kokku pōrganud ja vihkas neid, kist enesega, mis oli ta turja riivanud, kui ta ühel-pakasel talvel koos meeleheitlikku, nāljasē hundikar-jaga üht üksinda üle küllunud jārve rāndavat in-diaanlast oli taga ajanud. Nüüd, mil hundihais ja-mil vihatud inimeselōhn sōõrmeisse tōusis, ārkas unuv-viha uuesti ellu. Kogu ulējāanud osa pāevast ühendas ta vaenu-liku paari kandadega, ja kui mōlemad eraldusid, sest et Kiopo lāks jahile ja Tolmune Täht oma omi tagasi

ÜHETEISTKÜMNES PÄÄTÜKK.

Carbuna hirmutis.

Sügavamas Carbuna südames kivide, mādane-vate puutüügaste metsikuses ja läbitungimatus ka-daka- ja kibuvitsarisustikus oli koht, mille teelt kõik targad Carbunaelanikud hoolega hoidusid. Vaata-mata tema lagedusele ja puudulikkusele sōōda-maana, oli see koht juba vanast ajast pahas kuulsu-ses. Ilves, rebane, karu, hunt ja muskusveis hoidu-sid sellest kohast ühtlaselt. Ka väiksemad elusolen-did, kes peatusid naabrusesolevais tihnikus, jäid hoolsasti nende varju ja julgesid vaid harva tulla välja. Isegi pōder, see rahutu rāndur, pōördus pā-rast pikemat ebamugavust avaldavast kaapimist ja kahtlustavat norskamist ümber ja liikus poolringis pōhja vōi lõuna poole. Ja ometi ei suutnud keegi neist kahtlustavaist olendeist õiget pōhjust mārkinda, miks ta sest kohast hoidus. Aitas, et sajandite tar-kus oli neid õpetanud vōtma seda kui kohta, millega kõik pole korras.

Aga āsja lisandus segasele kartusele, mida sisen-das see koht, veel midagi, mis ta halba kuulsust olu-liselt süvendas, hirm, mis väga pōhjentatud oli; üks uus elanik oli siin oma laagri üles lōõnud: suur hunt-üksiklane.

Kust see üksiklane pärit oli, ei vōinud keegi öelda. Ühel sügisel, kui metshanede kisa täitis õhku, ilmus

Vaevalt oli üksiklane lahknud lagedalt mäerint-
nakuft ja jõudnud kuuusemetsa äärmisele jõonele, kui
ta tundis, et loendamatud silmapaardid teda jälgisid.
Üsna pea leidis ta häbematu tõenduse sellele tundele
orava näol, kes ühes õnsas puutüves oma keskpäe-
välja kutsus. Sellejuures oli üksiklasele kõigepealt

Kui Carbuna rahvas oleks teadnud, et hirmutis-
jälle kord kodustel mõrvaateudel ringleb, ehmatuse
värin oleks elektrivooluna mäge mööda jooksnud. Ent
sellel unutataval päevaajal puhkasid nad enamikus veel
hilisõhtusest või varahommikusest jahist ja magasid
oma pesades. Bula ja tema pere olid oma kõige ja-
hedamas ruumis, üsna rebasesepesa põhjas kokku rui-
lunud. Baltuk aga magas erksalt äädikapuukeste sal-
gas varjulises kohas, umbes veerand miili pesast
eemal. Ja Goshmili istus täis rahulolu soo äärel mõ-
nustasi oma hästipolsterdatud ja ebaharilikult laial-
istmikul ja ootustas end niiskuse ja munda mugavas
mõnus, mida talle pakkusid ilusad soised selle maa-
ilma osad, pikkamisi sitta-sinna, kuna oravad ja pask-
näärnid, nagu kõik teisedki oleva ja liigineva hädahoju
valvafad ja hoiatafad, varjulistel vahipostidel kiüru-
tasid ja ikka ja jälle unutatavasse soojusse alla pil-
gutasid.

Kujusse riietavat.
pääle selle koha üle hõljus, sisse imevat ja hundi-
kivide vedas, nais ta kõike kurja, mis vanast ajast

ta salapäraselt esimese külmaga ja tõi talve enesega
kaasa. Juba järgmisel päeval tungis hääletu teade
isegi peidetud reduurkaisse Carbus: „Hoiduge ida-
tihnikute hirmutisest! Hoiduge üksiklasest!“ Ja kes
küllalt meeletu oli seda hoiatust mitte arvestama,
läks vastu valjule talvele, et saada hundi saagiks.

Ühel hommikul oli üksiklane maganud kauem
kui harilikult. Ta ei näinud iialgi und; soojad lõh-
nad, mis saabusid virvendades, kantud palavast suve-
õhust, tungisid õrnade lainetena tema sõõrmeisse ja
püüdsid tungida ka teadvusse.

Lõpuks ärkas ta aigutades. Ta kurk avanes ko-
hutava haavana. Nüüd tõusis ta ja raputas end. Siis
istus tagajalule ja vaatas maailma. Ta oli maganud
hästi ega tundnud veel nalga; milleks siis tarbetult
jahiga end vaevata? Siiski polnud ta rahul. Midagi
puudus, aga ta ei teadnud mis. Väike jalutuskäik
tooks teda vahest mõningaile jälile. Niisiis tõusis ta.
Aga teatavast kivist möödudes jäi ta nagu kinnikas-
vanult seisma; ta nuuskis, karvad õlgade vahel tõu-
sid püsti ja süingeimast hinge põhjast tõusis urin.

Ta oli avastanud võistleja jäljed!

Muudatus, mis juhtus üksiklasega, oli imestel-
dav. Suurest, laisast tumehallist hundimühakast,
kes sihitult ja otstarbetult ringi lonkis, muutus ta
ühe hoobiga tähelepanelikuks, kavalaks õeluseks,
kelle ergud ja meeled olid pingul eriliseks otstarbeks.
Sellal, kui ta oma keret kühmas üle päikesest kõetud

Sel hommikul, mil Goshmili läks oma marja-
otsingule, oli ka Tolmune Täht Carbutale üles ron-
nud, pärast seda, kui ta oli oodanud, kuni Kiopot
vastupidises suunas nägi saagitotsingule traavivat.
Vahese aja pärast avaldas Kiopo tähelepandavat ra-
hutust. Korduvalt lahkus ta asukohalt, et õige lu-
hikese aja pärast jälle tagasi pöörduda. Ja kui ta
kohal viibis, oli ta püsivalt ettevaatlik ja uuris metsa
valvsate pilkudega. See käitumine viis Tolmuse
Tähe veendumusele, et Kiopo teravaimad hundimee-
led on avastanud mõne ähvardava ohu, mida ta isegi
ei suutnud kindlaks teha. Kiopo ei reetnud talle
küll midagi liigemat, aga poiss ja hunt olid nii täiesti
ühtlaselt häälestatud, et see seda üldse ei vajanudki.
Kiopo ärritus kandus instinktiivselt Tolmusele Tä-
hele. Sellepärast vaates tema nüüd omakorda sa-
muti metsa ja kiisis, millisest küljest kill see häda-
oht võiks ähvardada. Aga veel kunagi polnud suu-
red metsad sügavamas rahus ununud. Midagi ei se-
ganud vaikust, pääle juhustliku terava oravakilke või
kirju rähni häälitsemise kusaagi õnsas puutüves.
Tuli õo ja vaikus süvenes — õo, ja tähtede hääletu
vilkumine.

jad juba valminud on, siis otsustas ta end mitte pere-
konnaga koomata, vaid parem üksi minna. Pari-
tugeva häästidamliku müksu abil tegi ta väikesile oma
kavatsuse mõistetavaks ja tammus rahulolles mi-
nema.

Kord vaid nägi Tolmune Täht üht hunti varasel
aoajal ühel lagedamal kohal esile kerkivat. Aga ta
polnud asjas mitte päris kindel. Ta oli teda peaaegu
Kiopoks pidanud ja end nähtust mitte häirida lask-
nud. Ja kui ta lõpuks asjas täiele selgusele tahtis
jõuda, oli koht juba tühi.

Päev möödus päeva järel. Aegamööda kadus
hädahojutunne. Pikemaiks ja pikemaiks venisid Kiopo
jahilennud. Aga ta hoidus Carbuna kõrgemaist nõl-
vust ja järgnes vaid neile jälile, mis viisid vastupidi-
ses suunas. Ja ei iialgi enam, ei hilisel hämariku-
valgel ega ka varasel hommikul ei tabanud Tolmune
Täht hundi varju endist petlikku mängu. Üks vaid
püsis: Kiopo vastumeelsus, kui Tolmune Täht üks-
kõik millisel päevaajal tahtis minna üles Carbutasse.
Ja kui Kiopo midagi ei tahtnud, siis oskas ta seda
oma tahet selgelt ja tuntavalt avaldada. Mitte ainult
silmad, kõrvad ja koon, ei, kogu ta keha ütles täiesti
mõistetavalt viisil: „Jäta see!“ Tolmusele Tähele ei
jäänud üle vastuvaidlemise varjugi. Kiopo tõrkumist
Carbutasse tõusu vastu polnud võimalik mitte usal-
dada. Aga mida otsustavamalt Kiopo oma kahtlust
avaldas, seda põlevamalt kasvas Tolmuse Tähe
igatsus.

Sellepärast kiirustas ta oma samme, et võima-
likult kaugel olla, juhul, kui Kiopo tema sõnakuulma-
tust avastaks ja tuleks teda tagasi tooma. Kiopo oli
tark ja tundis metsa paremini kui ükski teine olend;

SAKSA SKAUTIDEL KÜLAS

Oli võimalus tutvuda saksa skautliku organisatsiooniga Tartus, mille asukohaks on Riia t. nr. 95 asuva maja II kord, nn. „Heim“.

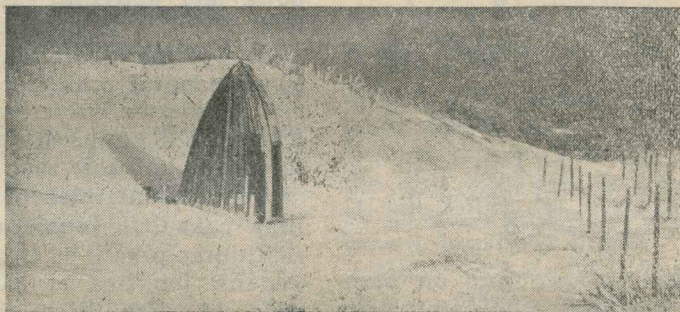
Sisse astudes torkab silma must lipp, millel suur valge noole märk. See sümboliseerivad saksa noorte edasipüüdlikkust, julgust, vaprust ja teisi voorusi. Mulle annab lähemalt seletusi organisatsiooni sihtidest ja tööst vanem hr. Rennenkampf. Noored töötavad H. Michelsoni käsiraamatu „Skautlikul teel“ järgi. Nende eesmärgiks on olla Eesti riigi kodanik, kuid arendada saksa vähemusahva kasu ja rajada neile teed eesti maa-alal. Organisatsioonis on noori 180, neist pooled skaudid, mis jagunevad 3 rühma, igas rühmas 30 poissi, ja 3 salga, igas salgas 10 poissi. Varem

olid noored koondunud „Rändlindude“ ja skautide saksa organisatsiooni, kuid hiljem liitusid skaudid ja „rändlinnud“ noole märgi alla. Rühmad on „Kulli“, „Viikinglaste“ ja „Tormi“ rühm, kus töötatakse rühmapäälükute juhatusel, käies rühmiti kord nädalas 1—2 tundi koos. Skaudid kannavad tumerohelist särki sinise kraega, millel punased nooled. Üle öla käib rihm. Müts on noorkotkaste vormimütsist lõikelt veidi erinev. Skaudid on hankinud endile ka raadio, mille kõrvale on paigutatud korjanduskarp. Sinna kogutakse raha voolukulude katteks. Raamatukogu koosneb arstlikest ja ajaloolistest saksa keelseist raamatuid ja on iganev. Noortel puudub huvi nende lugemiseks. Raamatud on organi-

satsioonile kingitud ja täiendamiseks puudub kapital. Ruumi dekooreerivad lipud ja pildid maleva tööst, kaks loosungit: „Nicht angst werden“ ja „Meine Ehre heisst Treue“ ja kaart, kus märgitud saksa rahva levimine enne Maaailmasõda. Tookord oli sakslasi Läänemere-maadest eriti palju puistatud Eestisse ja Lätti. Praegu on Eestis 16 000 sakslast.

Hundipoegadel on 4 lippu, kuid kolm salka, samuti skautidel. Üks hundipoegade ja skautide salk on välja surnud, mida seletatakse mitmesuguste põhjustega. Huvitav on märkida, et maleva asjad kannavad noole märki. Suvel korraldavad „nooled“ suuri matku meie kodumaa tundmiseks, mille kestus on pikaajaline. Laagris valmistavad toitu gaididest kokad. Maleva saab sissetulekuid Kultuuroomavalitsuselt, pidudest ja liikmemaksudest. Teise saksa organisatsioonina töötab „Kristlik noorte ühing“, kus noori juhitakse kristlikus vaimus ja peetakse palveõhtuid. Mõlemas organisatsioonis sünnib töö saksa keeles.

Senini ei ole olnud saksa skautidel ja gaididel lähemaid kokkupuuteid eesti vastavate organisatsioonidega.

Võrgukoda (vanust paatidest) Ire küla rannal.

et kingitused olime toonud meie Eestist — ning nõnda pandigi meid jõuluvanale, kes oskas ainult läti keelt, abilisteks kinke kätte andma. Minu kaaslastele meeldis eriti see, kui iga kingisaaja talle nagu päris eesti keeles kohe ütles „ma tienub“. Üks tüdruk, kelle kohta õpetaja, kes oma õpilasi muidugi väga hästi tundis, tähendas, et ta olevat mõnikord natuke laisk õppima, hakkas jõuluvana vitsakimpu päriseltki kartma. Tüdruk, ta nimi oli vist Urma, nutma küll ei hakanud, aga kurvaks jäi, kui jõuluvana talle ei tahtnud kingituspakki kätte anda. Meie lohutasime aga, et noh pole viga, egas nüüd, teisel aastal on ta hoolas. Tüdruk lubaski olla — ja ma lugesin seda juba ta silmist, kui ta mulle otsa vaadates „ma tienub“ ütles. Aga enamuses saidki kõik õpilased kiita. Pärast said siis kompvekke, präänikuid ja pildiraa-matuid needki, kes veel koolis ei käinud. Vanemate inimeste jaoks oli aga meil kaasas ajakirja „Maret“ jõulunumbreid.

Kui siis küünlad kustuma hakkasid, siis tuldi aga meid veelgi

kätpidi tänama ja varsti öeldi ühtlasi ka „j u m a l ö k s“, s. o. jumalaga.

Iira külas on ju elanud üksteisest eemal, ja — nagu külades enamasti — pole pimedaga kuigi hää koju minna mööda porist teed.

Juhan Viiret.

Jaan Puhkason
Tartu

V.

Jakob Tammest

Jakob Tamme elust olen kuulnud isalt ja vanaisalt mõned juhtumid.

Vanaisa rääkis, et naabertalus, mis asetseb vanaisa talu kõrval, olevat Jakob Tamm kord elanud. Talu asetseb Võrtsjärve kaldal. Ta ostnud selle talu, olnud sääl paar aastat ja kinkinud siis talu oma õele ja selle perekonnale.

Jakob Tamme õde elab praegugi veel sääl talus. Jakobi õde kutsutakse Andresjaani Anneks, sest talu nimi on Andresjaani. Kui maal isa vanemate juures olen suvitanud, olen käinud ka naabertalus ja toonud säält juturaamatuid

lugeda. Need raamatud, mis säält talust olen toonud, on kõik Jakob Tamme teosed.

Maja taga on väike aiake, kruusatatud teede ja marja- ning roosipõõsastega. Aianurgas aga mühis seab suur, tugev pärn. Kas kõik need teed, põõsad ja lilled Jakobi ajal aias olid, seda ma ei tea. Seda tean küll, et aia-nurgas tol ajal kasvanud see pärn. Kas Tamm selle pärna on istutanud, ei tea ma kindlasti.

Jakob Tamm olevat ka muusikarmastaja olnud. Kord olevat ta endale kandle ostnud. See kannel on praegugi alles. Olen tõmmanud ise oma käega üle selle keelte.

Õhtuti olevat Jakob Tamm aianurgas pärna all istunud ja kanneldanud.

Kord rääkis mulle Jakobi õde ühe juhtumise Jakob Tamme poisikesepõlvest.

Kord kutsunud Jakobi ema Jakobit appi kitkuma. Siis ei olnud talu päris Tamme talu, vaid talu oli nende käes rendil. Jakob armastanud meelsamini raamatuid lugeda kui kitkuda. Siis annud Jakob oma nooremale õele paar kopikat. Õde kitkunud — Jakob lugenud põllupeenral jutte.

„Tritsud“, nii paljude poiste suur igatsus

Ahasveerus, 15. a.
Pärnu

V.

Laevahukk

Võimas torm ja tuulehood
maa ja mere vallutavad.

Laeva laastuna lainte vood
oma harjul kallutavad.

Mehed alla on hiivanud
kõik purjed ja plagu.

„Tormilind“ aga juba on riivanud
vees valendavate karide kogu.

Masti järele murdub mast.
Metsikult mühavasse merre
lastakse kallis laadung ja last.
Vesi aga voolab laevakerre.

Lõpule on jõudmas elu maine,
surmaleminejad palvetavad hardalt.
Kuni vete vägev laine
nad pühkis pardalt!

J. Köögardal
Uue-Võidu

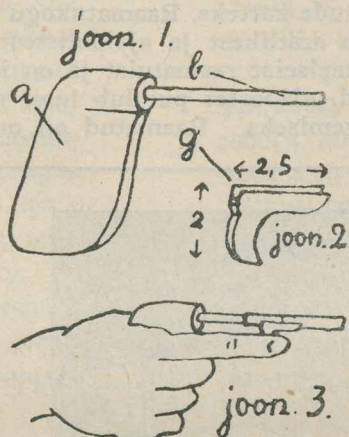
V.

Kartulipüss

On vähe poisse, kes ei tunneks
kartulipüssi hanesulest tehtud toru,
sinna parajasti sissemahtuva
pulgaga. Toon siin kirjelduse, kuidas
seda püssi muuta veidi käepärasemaks.

Võtke hanesulg ja eraldage sellest
rootsu läbipaistvam osa. Lõigake
selle kinnisest otsast tükike ära ja
puhastage saadud toru seest. Nüüd
võtke tükk kõva puitu, näit. kaske,
mis on 1—2 cm paks 7—8 cm lai ja
4—5 cm pikem hanesuletorust. Sellest
tehke sarnane riist, nagu 1. joonisel näha.
See on hariliku pulga asemel revolveripära
sarnaselt väljatöötatud (a), mille küljes
on siis pulk (b). Pulk peab parajasti
mahtuma suletorusse ja olema suletorust
0,5 cm lühem. Nüüd

tehke oksaga puidust päästik (joon. 2.).
Päästiku renni (g) liimige suletoru,
nii et päästik jääb suletoru jämedamast
otsast umbes 0,5 cm kaugusele. Kui liim
kuivanud, lõigake kartul 0,5 cm paksuseiks
viilakuiks. Suruge ühte viilakusse suletoru
jämedam ots ja lükake tekkinud kartulitükk
eelpool kirjeldatud riistaga toru peenemasse
otsa. Lööge suletoru uuesti viilakusse.
Lükake nüüd kartulitükk umbes toru
keskele, võtke kartulipüss kätte nagu
revolver ja tõmmake päästikut, kuni esimene
kartulitükk õhku paiskub (joon. 3). Lööge
toru siis uuesti kartulisse, suruge tükk
keskele jne.

Kui toru peenem ots on parajasti ja
korralikult lõigatud, siis lendab
kartulitükk üsna otse (võib märki lasta)
ja kuni 10 m kaugusele. Laskekaugus
oleneb ka suletoru pikkusest: mida
pikem toru, seda kaugem lask ja
vastupidi.

ANEKDOOTE SUURMEESTEST MARK TWAIN

Lapsena tahtis Mark tihti magama
heita ilma õhtupalveta, mille pärast
sai ikka emalt noomida. Ta ei tohtivat
kunagi magama heita ilma Jumalat
tänamata igapäevase leiva eest. Selle
pääle ütles Mark: „Siis ma ütlen talle
ka, et ma täna hommikul leiva seest
leidsin prusaka!“

*

Mark Twain pidi koolipoisina kirjutama
kiritöö teemal: „Minu tulevik“. Ta
kirjutas: „Minul on suur huvi saada
kirjanikuks, kelleks ma ka arvatavasti
saan. Ma püüan siis kirjutada häid
asju, nii et mu tööde lugejad oleksid
rahul. Püüan kirjutada selgelt ja
kergesti, et minu kirjutusi võiksid
mõista kõik inimesed ja sellepärast
lootan ma leida ka härra kooliõpetajat
oma lugejate hulgas.“

TEHAKSE

Värviliste kriitide (pastellide) kinnitamine

Fikseerimiseks ehk kinnitamiseks
tarvitatakse vaigu, vaha või parafiini
lahundit, mida pulverisaatoriga joonistusele
pritsitakse. Vaigu lahundit võib ise
järgmiselt valmistada: 5 grammi okaspuu
vaiku või kolofoniumi, mida igast rohu-
kauplusest võib saada, mida aga ka ise
võib vanade puude koorelt korjata (siinjuures
olgu öeldud, et tarvitamiseks kõlbulik on
nimelt kõvaks läinud vaik, kuna pehmed
osad tulevad kõrvaldada), tuleb 95 gr
metüülalkoholis (puupiiritus) või põletis-
piirituses sees raputades ära sulatada,
siis lastakse vedelik selguda ja filtreeritakse
saadud vedelik läbi puuvilla. Filtreerimine
läbi paberi pole otstarbekohane.

Saadud lahund hoitakse alal hästi kinni
pandud rohpudelil. Fikseerimine sünnib
pulverisaatori abil, mida rohukauplusest
ja joonistus-tarvete kauplusest saab osta.
Kinnitusvedelikku tuleb pritsida mitte liiga
paksult. Joonistus pannakse sääljuures
pikali, et mitte kinnitusvedelik jooksema
ei hakkaks, kui seda ehk siiski liiga paksult
pääle on sattunud.

Kui mõnesugustel põhjustel vaiku ei
soovita tarvitada, siis võib samasuguses
vahekorras parafiini või vaha peenekskaabitult
bensiinil või terpentiinil lahendada. Selleks
tuleb pudel, milles lahundus toimub, asetada
sooja vette. Piirituses need ained ei lahu.
Parafiini saab rohukauplusest, võib ka
tarvitada parafiinküünalt. Bensiini ja
terpentiini kõlbulikkust proovitakse paari
tilka peopesale hõõrudes. Need peavad
varsti lahtuma, ilma lõhna või kõva ainet
jätmata.

Pastellidega võib väga ilusti kinnistada
ka vaase, taldrikuid jne., kui joonistust
hästi fikseerida ja pärast vaigulahundiga
üle lakkida.

Maalipõhja jaoks on soovitav ka järgmine
segu:

25 osa bimesteinipulbrit,
50 osa puhast kriiti,
10 osa kustutatud lupja,
15 osa kaseiini.

Kahepäevase kuivamise järele on see põhi
täiesti kuivanud ja täiesti veekindel,
nõnda et joonistust isegi päält saab maha
pesta. Iseenesest mõista võib sellele
segule tahma või muud värvi juure
lisades saada maalipõhja seesuguses
varjundis, mida soovitakse.

NOORTE ELU

Noored Kotkad

Kaitseliidu noorte eriorganisatsioon „Noored Kotkad“ asutati 1930. aastal. Noorte Kotkaste organisatsiooni eesmärgiks on meie meesnoorte koondamine omaette üksusteks, et neid kasvatada vaimselt ja kehaliselt mehisteks mees- teks, tublideks ja kasulikeks Eesti kodanikeks. Noorte Kotkaste organisatsioon tegutseb skautlikul alusel.

Noorte Kotkaste organisatsioon jaguneb üksikuiks noorte malevaiks. Noorte malevaid on sama palju kui on kaitseliidu omi ja nad langevad oma piirides viimastega ühte. Noorte malevad jagunevad noorte malevkondadeks, kel jälle on kaitseliidu malevkondadega ühised piirid.

Noorte malevkonnad omakorda jagunevad rühmadeks (poisid 12. eluaastast alates) ja peredeks (poisid 8.—13. eluaastani). Rühmad jagunevad salkadeks ja pered pesadeks. Vanaduse järgi jagunevad poisid: noorhaukad s. o. poisid 8.—13. eluaastani ja noored kotkad s. o. poisid 12. eluaastast alates. Sooritatud katsete järgi noorhaukad jagunevad omaette järkudesse: pesapojad, haukapojad ja noorhaukad. Noored kotkad jagunevad: algajad, pesakotkad, kotkapojad ja noorkotkad.

Noorte kotkaste arv ulatub praegu 14 000-le. Kokku vanemate juhtidega on Noorte Kotkaste organisatsioonis 15 000 liiget. Alates 1. jaan. 1936. a. ilmub juh- tide ajakiri „Kotkas“.

Kodutütred

Kodutütarde organisatsioon töötab Naiskodukaitse eriorganisatsioonina, olles seadnud oma ülesandeks meie nais- noorsoo rahvusliku kasvatus. Kodu- tütarde organisatsioon tahab olla abiks koolile ja kodule, et noori tütarlapsi enesekasvatuse teel arendada tublideks kodanikeks Eesti Vabariigile. Eriti suurt tähelepanu omistab Kodutütarde organisatsioon rahvusliku kultuuri tund- maõppimisele ja selle vaimu edasiarendamisele. Töökavades on ette nähtud ka mitmesugused praktil. oskused, nagu esmaabi, majapidamine, kodukorrashoid, käsitöö jne.

Kodutütarde organisatsiooni loomise mõte kerkis esile 1931. a. sügisel, teo- stamine järgnes peatselt.

Kodutütarde organisatsiooni liikmeiks võivad olla Eesti kodakondsusest tütar- lapsed 8.—18. eluaastani. Vanuse ja edasijõudmise järgi kodutütred jagune- vad kuude järku.

Kodutütarde organisatsioon jaguneb ringkondadeks, ringkond jaoskondadeks, jaoskond rühmadeks ja rühm salkadeks.

Viimaste andmete põhjal võrdub ko- dutütarde arv noorte kotkaste arvule, s. o. 14 000-le.

Veronika

Palmõli

Saunaseep

on
parim
sauna
seep!

SPORT

Võiduhüpe

J. K.

(järg)

Ake on morn. Longates astub ta ülesmäge. Kuis juhtus see, et Ake kukkus? Ake teab — rahu ei ole, enesekindlus on jätnud ta orvuks. Ake rekord on löödud. Oi — oi, küll on lugu! Ja nüüd peab siis lisaks kõigele veel lonkama ka. Põlv teeb valu. Toda kukkumist küll! Pole ju Ake iialgi hiljunud tõukega trampliinil — ja nüüd ometi. Ei saanudki pingutada veel — juba volksasid suusakannad toelt, ja peab üldse imestama, et Ake ei langenud seljali. Kätega vehki- des sai tagasi tasakaalu, aga suu- sad olid vildakuti ja maandumine oli üksainus suur raksatus lumekü- bemete keerlevas pilves.

Nüüd lõppeks lõppes see valus teekond mäele. Birger, kes saavu- tanud teisel hüppel 56 meetrit, vaat- tab Akele küsiva, üpris tõsise näo- ga. Birgeri meister on esmakord- selt oma kujuteldavast suurusest kaotanud. Akel tulvab rindu vei- der ängistus — ta õpilase pilk on kibe, liiga selge selleks, et mitte mõista teise mõteteseeriat! Akel on veel võimalusi. Tema, Ake, üle- tab sakslase, tolle rohelisse peide- tud mehe kuuekümmne paarise hüpe. Mägi võimaldab seda, siis jääb ju veel maandumisepaigast kahek- sa meetrit lausikuni — ja sellest piisab tasakaalu saavutamiseks. Järjestus püsib: esimene muulane, siis Ake ja kolmas Birger. Algab kolmas voor. Publik ootab. Pub- lik tahab hüvitust oma lemmikult. Ta peab nägema Ake võimisi — nii otsustab Ake ise.

Julgena sööstab ta hooteele. Kõik on hää — tõuseb hoog. Ake ei näe ümbrust, meelet läinud kõik: publik ja sakslane ja eelmine kukkumine. Nüüd Ake üritab pa- rimat kõigest. Tähelepanelik on ta ja hoolas, vilkana küürutab, tõmbub kokku raudklambri, et siis söösta võimsa vedruna, söösta õhku ja õhu- padjal lennata kas või alla lausi- kule — kas või purunemisele vastu.

Oo — Ake teab, mis tähendab langeda säärase hooga tasasele maale. Aga Ake peab — tema peab

hüppama pikima hüppe kas või ko- gu karjääri kestel, sest seda ootab temalt Birger — tema õpilane, kes tegi esimesi hüppeid suurel Frede- rimäel Ake õpetusel ja õhutusel; seda hüpet ootab temalt publik — kõik kodulinna kaaslased —; vast ootab konkurent lõunastki uut saa- vutust, mis tõstaks pinget.

Nii — Ake on tõusnud tõukele trampliini ülimesse punkti. Tuleb siis nüüd muidugi ponnistus — tõuge lennuks. Seda oodatakse. Vaikus valitseb. Siis tõuseb sajast rinnast valdav — oh!

Ake tõuseb kummaliselt: parem jalg on sirutunud tõukel, aga va- sak on kõverdunult tardunud põl- vest; suusanina suunatud vertikaal- selt alla. Higi katab Ake keha, metsikult ponnistanud, vajub keha tugeva hooga ette. Näib: Ake ei lange üldse suuskadele, vaid koh- tumine maaga tuleb kätega. Siis ta nõksatub otse taha ja täiesti püsti laskub kallakule mäeveerule. Ake kukub. Tolmab jää ja lume- kübemeid. Kuuldub murdumisera- ginat ja siis veereb Ake musta rõi- vastatud keha üleni lumine pikal- daselt orunõlval. Jääb lamama vaikselt, üsna vaikselt. Kõik on jahmunud, ei liigu keegi. Siis joos- takse, kantakse. Kõik on ettevaat- likud. Arsti! Arsti! — Nuuski- ritus toob tagasi Ake tema kaas- laste juure.

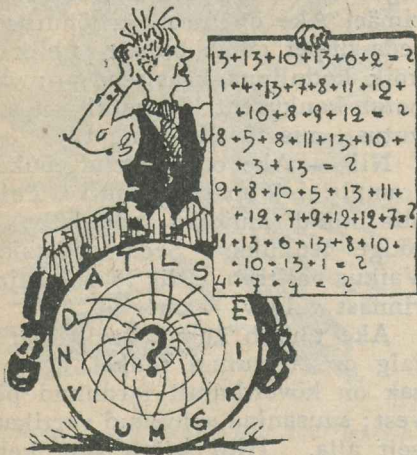
„Birger, kus on Birger?“ — „Kutsuge Olsen! Tooge Birger siia!“ kostab kõikjal.

Joostakse üles Frederimäele, kii- resti, sest Ake ootab all tuulevarjus.

(Järgneb.)

Meil on suusatada tore... kui ainult lund tuleks

60. Joosep Toots,

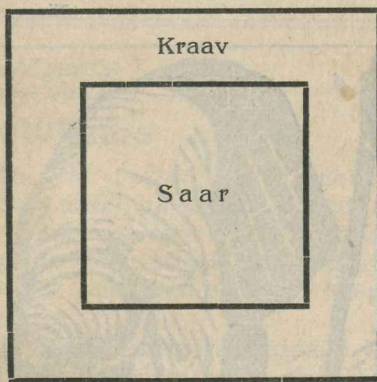
Oskar Lutsu koolisõber, on „pigis“ kuue liitmiseülesandega. Kurvalt istub Toots oma „maakera“ kukil — kas ta peab jälle saama köstriaaralt Julk-Jürilt mõne epistli?

Vaid teie, lahendajad, võite teda aidata. Nummereerige „maakeral“ olevad tähed järjekorras arvudega 1, 2, 3 jne. kuni 13-ni. Milline täht peab olema üks ja mis suunas nummereerimine toimub — seda otsustage ise! Kui arvud juure kirjutatud, siis võite ka ülesandeis arvud tähtedega asendada — ülesanne ongi lahendatud.

Vastuseks saate äsjase juubilaril Lutsu kuue teose nimed, igast kirjandusliigist ühe.

Märkus: need teosed, mis ülesande lahenedes saame, ilmusid eelmises „Opilaslehes“ avaldatud O. Lutsu kirjandustoodete nimistust.

61. Leidke pääsete!

Kuidas pääsete üle kraavi ruudukujulisele saarele? Saart piirav kraav on igast küljest 2 m lai, kuna juuresolevad puutüved, mida võite kasutada, on aga mõlemad 199 cm pikad. Igasugune ülehüppamine on võimatu.

Pange nupp tööle — see ülesanne võib teile kunagi kasulik olla!

Hans Luik annab mõistatusõbrule

62. matemaatilise ülesande.

Kahe arvu vahe on 5, nende korrutis aga 500. Kui suurem arv jagada 5-ga, saame $\frac{1}{4}$ väiksemast arvust, kui aga väiksem arv jagada 4-ga, siis saame $\frac{1}{5}$ suuremast arvust. Kui suured on need arvud?

63. Kavalad tiigid

Väikesel seltskondlikul keskustelul kaldus kord jutt tiigreile. Parajasti juhtus seltskonnas viibima ka üks endisi tiigrikütte, kes jutustas:

„Olime juba rahulikult heitnud puhkama, kui meid äratas tiigrite mõirgamine. Võtsime püssid ja läksime teigist välja legendiku servale. Tumedas öös põlesidki tiigrite silmapaarid. Mis muud — „liha söögiks, nahk katteks!“

Järgmisel hetkil kaikusid legendiku kohal tumedad püssipaugud. Mina sihtisin ikka otse kahe silmatäpi vahele, teised mehed aga sinna, kuhu just juhtus.

Hommikul läksime vaatama — minu lastud tiigid olid kõik siruli — haavad silmade vahel, teised olid tabanud vaid mõningaid tiigreid.

Õhtul kordus eelmise päeva lugu — mina sihtisin ikka otse kahe hõõguva silma vahele tiigrite silmad läigivad pimedas), teised — kuhu juhtus.

Järgmisel hommikul läksime vaatama — teised olid tapnud mõningad tiigid, mina aga seekord ühtki. Tiigid olid mänginud mulle vahva vingerpussi.“

Millise? Lahendus on üsna naljakas ja teravmeelne.

Lahendused

kupongidega saata hiljemalt 6. veebr.

TÄNASSED AÜHINNAD

1. J. Pert Ühe õppur-sõduri sõjatee.
2. J. Oru Jõuluõhtu.
3. R. Kipling Esimene kiri.

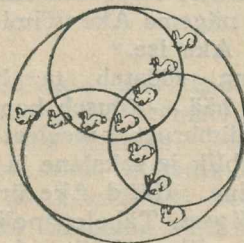
Lahendused

Nr. 10.

40. Rasvane hani.

On öeldud, et hani kaalus 3 kg ja veel pool raskusest. Seega — 3 kg on pool hane raskust; teine pool on niisama suur — lahendus: hani kaalub 6 kg.

41. Jäneste kimbatas.

42. Ristarvud.

$$\begin{aligned} 10 + 1 &: 11 + 39 = 40 \\ 10 - 9 \times 7 \times 3 &= 21 \\ 10 : 5 + 1 \times 8 &= 24 \\ 10 + 6 \times 5 - 15 &= 65 \\ 40 + 21 + 24 + 65 &= 150 \end{aligned}$$

43. Spiraalmõistatus.

Torino — Nokia — Kianto — Anton — Tondi — Ondika — Kave — vesi — sine — inerts — tsensuur — Suur — Urla — laager — germanism — smargd — diktaat — taat — aatom — Tomson — Sonda — daam.

Nr. 11.

44. Oh jõulupuu.

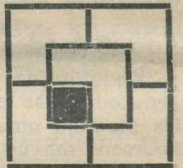
Selle ülesande trükitehnilise ebaõnnestumise tõttu on lahendamine võimatu. Samalaadne ülesanne ilmub ühes järgnevas „Opilaslehes“.

45. Lihtne ja kerge.

46. Huvitav nimekaart.

A. V. Luuajõnni nime taga peitub — Nõmmel elutsev JÕULUVANA.

47. Isa pärandus.

48. Silpristsõnad.

Par.: 1) „Avasilmi“, 4) vaga, 5) luuvalu, 7) Kaarepere, 8) väle, 9) Kilgi, 12) Arne, 14) laugas, 15) „Ole valmis!“, 17) palvepäev, 20) vale, 21) „Kindrali poeg“.

Alla: 1) Agapetus, 2) „Silva“, 3) Narva, 4) vare, 5) luule, 6) lumi, 7) kaaviar, 8) vägi, 9) „Kilgas“, 10) „Kalevipoeg“, 11) koormis, 13) Nepal, 14) laupäev, 16) Valga, 18) vedel, 19) Norra.

49. Kui vanad.

Isa — 54, ema — 41 ja poeg 18 aastat.

50. Arvmõistatus.

Otsitavad arvud on 16 ja 23.

51. Siin peidus sõna imelik...

Kull, null, pull, mull, hull, rull.

52. Saladuslik telegramm.

Head edu mõistatusõpradele soovib
Toimetus.

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toim.: M. NURMIK. Tegevtoim. ja talitusjuht: E. TONISMÄE. Toim. sekret.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Opilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm.